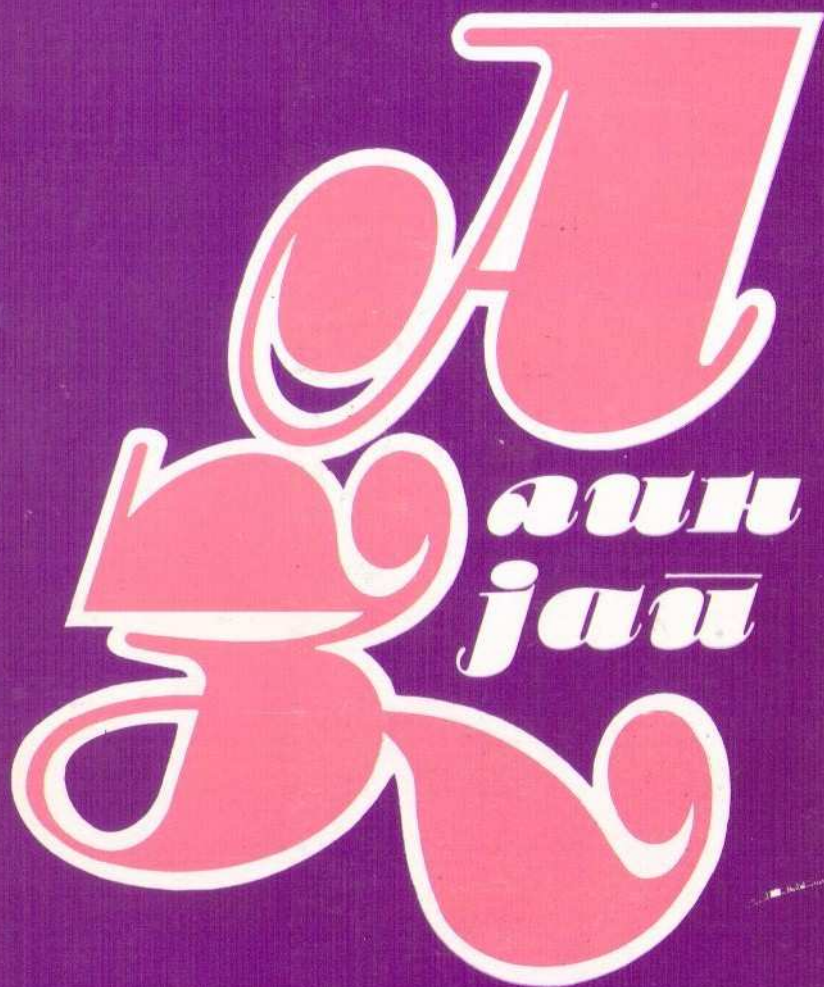
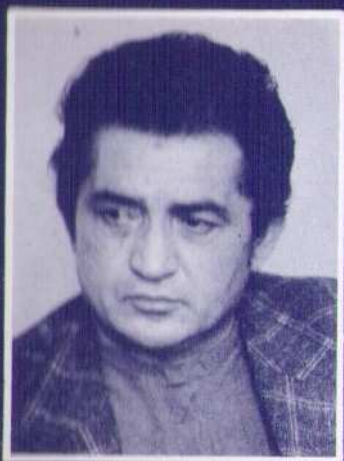

СРБОЉУБ МИТИЋ

1984.

СРБОЉУБ МИТИЋ

ИЗДАЊЕ ПОВОДОМ
ТРИДЕСЕТОГОДИШЊЕГ
СТВАРАЛАШТВА

P116

ЕДИЦИЈА БРАНИЧЕВО

СРБОЉУБ МИТИЋ

Пет поема

1984.

Пожаревац

СРБОЉУБ МИТИЋ
„АЛИН ЗЛАП“

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК ЕДИЦИЈЕ
И ЧАСОПИСА „БРАНИЧЕВО“:
САША МАРКОВИЋ

УРЕДНИК:
МИЛАН МИЛОВИЋ

ИЗДАВАЧ
КУЛТУРНО ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА
ОПШТИНЕ ПОЖАРЕВАЦ
ЧАСОПИС И ЕДИЦИЈА „БРАНИЧЕВО“

ЗА ИЗДАВАЧА:
ПРЕДРАГ РАДОВАНОВИЋ

РЕЦЕНЗЕНТИ:
МИЛАН МИЛОВИЋ
МИЛАН ДИМИТРИЈЕВИЋ

ОПРЕМА КЊИГЕ:
ВОЈИСЛАВ НЕДЕЉКОВИЋ

ТИРАЖ:
600 ПРИМЕРАКА

ШТАМПА:
ГИРО „ПРОСВЕТА“
ПОЖАРЕВАЦ

**ПРОТИВ РАТА!
ПРОТИВ РАТА!
ПРОТИВ РАТА!**

. . . Многи наши књижевни критичари – приказујући лирику Србољуба Митића – кроз време њеног континуираног трајања, која већ сада износи више од три деценије, изrekli су више пута да је **Србољуб Митић најизразитији песник Стига**... То је тачно, али само донекле. Србољуб Митић је песник Стига по томе што има дубоке корене у својој земљи, у питомим стишким пољима, ливадама, и шумама. . . Он воли своју родну груду, носи је у себи, осећа је присно и продубљено, говори јој драге речи синовске нежности и љубави, топле оданости и привржености. Међутим, при свему томе **Србољуб Митић није локални, регионални песник свог краја, свог Стига**. Као сваки прави, истински песник Србољуб Митић носи у себи много ширих општечовечанских осећања и визија. Хуманист у најтоплијем значењу те речи, тог појма, Србољуб Митић воли човека у човеку и ништа „што је људско није му туђе“. . . Али он иде и даље још и у својој свеобухватној космичкој љубави воли све што живи и пати, све што се рађа и умире, васцели свет.

Тешко је набројати најлепше стихове и у најновијој збирци „Алин зјап“ и у опсежном стваралаштву Србољуба Митића. Но, за целу збирку „Алин зјап“ може се кондензовано рећи да је у ствари химна сунцу, светлости, химна живота. . .

(Милан Миловић)

. . . Пет поема скупљених у наслову „Алин зјап“ говоре о свакодневном стварлачком животу данашњег човека. . . Писања поема је велика ствар али не и тако лака. Мало има правих поема у нашој књижевности. (Јама, Кадињача. . .) Овде се срећемо са поемама о једној истој теми: човек у својој сопственој немоћи. . . Та збивања људске индивидуе песник Србољуб Митић вешто је преточио у казивање у стиховима у најновијој збирци „Алин зјап“. Нешто, ето, зјапи и хоће човека да уништи, прогута. Нека „црна јама“ прети уништењем. . . Да ли је песник успео у својим поемама да порочки каже како ће ласерски мач да се спусти на људске главе, одруби их и баци у наповратне дубине. . . Митићеви стихови имају у себи готово библијског призвука, пуни пресказања. . . Овакви стихови имају своју тежину и фактуру. Некако попут Дантеовог пакла где људи испаштају своје кривике патећи у сопственој немоћи. . .

(Милан Димитријевић)

АЛИН ЗЈАП

I

Одједном пресече се
Дан усред дана

Дан и ноћ
Укрстише се
Као невиђене
Сабље звонеће

Одасвуд долетеше
Звукови непознати

Да сустижу
И обавијају

Да муче и рањавају
Грдно и згубно.

II

Дивна се деца челосветла
Осмрћују
Док небни
Набира се свод

Јавно брдине се покрећу
И камензуби извијају
Јарки сјај

Ето нам на срце страшно
Страшнице ударају
Незнане але гвоздене
Аждаје недосите

АЛИН   *дугачким рђним*
ЗЈАП   *Да нас зубима*

Да нас под сису леву
И у вид јак

И цеви ножне
Да нам у мливо
и шаке лебодарне
Да утру

И дан бео.

III

Огромне капи отрова
Отрова од сто боја
Из висине ударају

Бију брзо
И смртно

Молит се
лека има ли
И икојему
Може ли се

У часу опаком.

IV

Ено где девице прелепе
Опамћене
Стодавно
С висине слећу опет

Певне
На стене брид.

V

Опет се зеница умна
Разметнула
У тицу слепу

У пусто
Зрно труло.

VI

А животиње летеће
тици неналик
Шарним ружама димним
У дупље очне
Лепоту од зла лију

Доброг не има ветра
Нит блажне
Росе мелемне
Нити ухлада има

У огњу бесном
Устука нигде
Док усопице
На месо иде
Пламења резје

Злоумно иде.

VII

Ето нас удрише
Силе незнане

Од неба
И земље бију
И од воде

АЛИН
ЗЈАН

*Оде ли дан
у недан
Под уноћје*

*Увуче л сунце
Зубе ватрене
У срце човечије
Срце живо*

*Пође ли самрт
Да свет обшета*

*Да ништи као јунак:
Бесан и слеп*

*А узе облике многе
Човеку невиђене
И језди језди
Одасвудно*

*И нигде души живој
Уклона и скрива.*

VIII

*Часомице свесвет
Круни се
И око човека
Нејава пева*

*сикће као
Мач зли*

*Умире човек удубице
Собом брише се*

Одједном у незнан бачен

И ништа да измисли
Као одбрану јаку
Или убег одступни

Ништа да смисли

Зорно зар чело му
Намах утами се
Да измеђ срца и ума
Грозно простре се
Тмице јад

Вучје да би се
Огласила
Очиња она глад

За погуб
И за стрг

Уклетја цвеће ругобно
Испод повија
Да усија се од човеку

Кукавно радосластје
Лобије прадавне
Оне што вавек једе
Крвоточје
И јаох

Одакле не има
Правца светнога
Нит искорачја
Међ биље горско

Нити у песак
Да би душа

Нити у шупљик камени.

IX

*Враговске репине риђе
Око човека
Увијају се*

*Просуту милују крв
Зубима рисјим*

*И нигде осмеја дечијег
Да зуби нежно огрену
Суморно око мајчинско
Ко јасне звезде ноћне*

*Да зарадују
Коску смртну.*

X

*А реке сулудно
Расточиле се
Па узбрдиче*

*И губни
Пропињу се
Понори*

*У срцу човечијем
Иза ребара витих
Гуја сиктавих
Клубе расукно*

Страшно верижа.

XI

*Јави се риком зверјом умац
Ошину недоумом*

И улуд изви злопој

Уви се човек
У кожу осмрадну
Змајевску

СРБОЉУБ
МИТИЋ

Брата милога
Да би у душу

Ђемер дукатни
У срце угна
Жутило ледно
Из кога
Зија злоноћ

И намах несталоше
Намах затрше се
Мисли цветопојне
И погледи љубни.

XII

Големне изникнуше
У небеса
Руже отровне

Од чела човековог
Бесног

Разви се застава
Срамохвална
Понад земнине

И наста
Злоте пир.

XIII

Излазе чудовишта људоједа
Јате се

*Насрћу опколице
Ране разгутнице наносећ
И стењу муклом*

*И све у разврг
И у несан*

*Око човечије
Изудаљ попију
Брзо попију*

*Као што капљу росну
Невидно узме
Сунце илињско.*

XIV

*И ниоткуда ништа унадно
Костуру човечијем*

И нежац срчани чили

*Зар онемили матери
Дојно непце детиње*

*И зло заигра
Днева низ.*

XV

*Горчином мед очинства
Узео се*

*Овампириле усне материне
И зацари се злобог*

*Угну се џаклина
Плаветна небна
И нежни сјајац видела
У зли се ушили зуб*

Брзо окрете се
Око небеско наопако
И црна удубина
Усече се на сунцу

И ненавиђем
Мачевно окити се
Око лепо у оца

Да украси се
Сведавни сан

Ох црни дане
Где ли стрелиш
Ох црна душо људска

Јаох око.

XVI

Ево сам поклекнуо
Испод стаса свог
И дубље
Да се молим

Човеку да се молим
Ево се
Испод себе
Простирем

И изнад
Сунца самог

Човеку
Да се молим.

XVII

Ево сам у покори
Црни усред срца

АЛИН
ЗЈАП

*Усред света
Ево ја јесам
Голо срце*

*Као храм ломни
На брисишту*

*Човеку молим се
Костур полажем*

*Из беса
Да утекне*

*Аох од злбоморе
Да се отме*

Да се пробуди

*Уморно нежно
Да се осмехне*

Цветољуб.

ВИСОКИ ПУТ

I

О БЛАГОСЛОВУ ОЦА

*О како страшно
Милује отац
Док благосиља*

*А не зна
Ни за влас
Не зна*

*Не зна ни за зрно
Маково*

*О вештини рођајној
Не зна човек*

*И ништа не зна
О благослову цвета
О благослову звезде
Не зна човек*

*Сутра ће укун да баџи
Ако се инати дете*

*А ништа не зна
О тајном путу срца*

*О тајном путу ока
Не зна човек.*

II

О РАЗОЧИНСТВУ

*Зашто ли зашто
Човек мисли
О глави детенцета
Као о плоду своме*

*Ето би срце његово
Да има срце детиње
Као имовину*

*Очи детиње
Као дукате
У ћемеру*

Дотле је дошло.

III

О КЛИЦИ ПУТА

*То је као кад усниш нешто
Што осећа се као смрт
А мирише ко ружа*

*Ето је човек
Себељубљем уробљен
Заборадио*

*Собом обграђен
Даљине изгубио*

*Ликом својим очаран
Обневидео је*

Обневидео човек.

О ПОЛАСКУ

*Ал ево ево
Светлости јаке
Ево светлости
Изнанада*

*Ево је човек
Загазио
Јавно пошао
Болом љутим*

*Болом поведен
Иза страха
Човек пошао*

*Да сагледао би
Да досегао би*

С в е.

ОПІСТАЛНИК

I

Онога опстојника
Онога из дубине
Онога
Из даљине велике

Онога са великим
Бемером умља
Иза чела бледога

Онога са сувим златом
Говора давног
Са јаким
Бројевима скривним

Са тајном ружом
Уписаном
На црном платну
Воштаном
У црном облубљу
Коштаном

Онога са горким
Чемером заумља
У сред срца

Онога са свих страна
Онога сви и сви

Онога страшно ударају.

Онога самог на узвисини
Бију бију

Онога на брдини
Стида јавнога
Стида пламтећег

Онога од неодступа
Страшног

Онога што језику
Допустио је
Да фијуче олујно

Оку ужаснутом
Да путује

Онога муче.

III

Онај што мора да одлази
Дубоко иза знаног
Далеко од
Очајне животиње

Јавник одолник онај човек
Што мора да се усуди

Да би се испод
Прага домног
Испод пепелног
Огњишта кућног
Мирис почелни
Ојаснио

До стопе давне

И темељ темеља
Да се објави
И дувари да кажу

И планине тајне
Да се доуме
Сиге пећинске
Давнилом да узвоне

И песак путујући
И хумус.

IV

Ономе осамнику
У души
Отвореној

Дубоким звуковима
Непојамним
Гласи се

Великим
Латицама
Смислено
Увијеним
Пева

С в е с в е т н а
Р у ж а тајна.

ПРИЧЕ О
РАТОВОЋИ

1

Онај човек на брду онај стооки
Свукудни онај

Путник невољник

Онај под храстом стогодим лежећ
Одмора иштућ
Сни страшно

Сни неуснуо

И види трусове светне
Растргне

И звезде саљорепе
Види на небесима

И види потопе гороврхе
Болечи и пошасте неописне

Чуме и неродице
Сни будан

Хајдучије и омрзице
Раздомне

Сни зло
И зло
И зло

Диљем кругље земљине
Зло

**ПРИЧЕ О
РАТОВОЋИ**

*И види ратове страшне
Стогубне*

И памти

*Ишли ратови
Ишли ратови
Ишли ратови*

*Памти уморан
Уморан човек*

Неубег.

2

*Долазе као доба годишња
Долазе пролазе ратове*

*У јаву крваву увијени
Као у поган облак*

*И ништа да разазна
И ништа да довиди
Око бесно*

*Ни боју од боје
Да одвоји*

*Ни сан
Од сна*

*Потуцају се људи
Потуцају се*

Убијају се

Слепци.

*Ено их где се
Од смрти пјани
Надмећу преопакo*

*Од сунца небеског
Остављени*

*Од страве побеснели
Истребљују се.*

*Ено им у рукама
Штап јак
А да се не поштапују*

*То сами себе
У чело ударају
У дворац умни
Сјајан*

*У очи своје
Цветолике
Нишане*

У ружу срца бију

*Ударају
Опасно
Ударају*

*О бију силином оном
Што рођена је
Да буде нежна.*

Ено их где се договарају

*Дошаптавају се
Да преваре*

И да победе

*Ено их где јуре јуре
Обезумљени*

*На себе саме
Трче насрћу*

*Ено ће рођену мајку
У потиљак
У жилу ће је вратну*

*Грдници
Ено у заседе
Западају*

*И гину
Сви гину*

У лудислаћу гину.

*У лудослаћу охоли
Ено од гроба
Храм подижу*

*То и не знајућ
Смрти се моле
Жртве пале*

*И никад да досете се
Колико срце добротно*

*Испред и изнад
Жртве сваке јесте*

СРБОЉУБ
МИТИЋ

Сироти неумници.

7

*И нема мере
Временима дубоким
Откад гледају
Да не виде*

*Оцима премреженим
У небеса би људи
У висине би*

Да утекну

О бекственици сулудни

*А никада да окрене се
Никада под већама
И у костима
Кроз подчелицу никада*

*Никад у свесебицу
Човек*

*Кроз онај играјући
У глави
Од сунца круг*

*Кроз онај
Свеброј знакова
Што обузимају
И ознањују*

*Ал никад људи
И ниоткуда
Ка себи*

*Никада
Да се врате*

*Све док куће им саме
И воћке
И торови им
И сењаџи
Не покрену се*

Да одбегну.

8

*И ено човек
Главу подижје
Крваву главу
Подижје наопако*

*И све опсова
Страшно прокле*

*Ено где
Кучку мржњу
Високо
Узнео је*

*Над главом
Као заставу
Носи је јавно*

*Очи отровне
У све на свету
Упире*

*Не поимајући
Ништа*

*И ништа
Полудео је
Погордио се*

У злоби се
Понео.

СРБОЉУБ
МИТИЋ

9

И гледа са висока гледа
Са машине летеће

У људе као у мраве
Гробом пуца

И гледа човек
Са висине гледа
Мртваце види
И крв

И ништа не разбира

И ништа све до истраге
Онога дивног
Сна над сновима
О свету—цвету

Све до расапа
Јаве таште

Све до утаме
Дана шарног

Ништа и ништа

Све до урвања
Оне зло тајнодушне
Оне тако милосне
И тако рушне
Привидности
Што куша.

Њему се рука луда
Једнако подиже
Да убије

И ништа од злочовека
На свету нигде

Ништа осим његовог
Смеја зверинског

И глади кривдине
Шкргут и шкљоцај

Као у животиње
Која никуд не оде.

Њему се рука онеумљена
Непрестано подиже
Да убије

Скаче као полуга
Справе неумне

Пада
Као брадва
Целатска.

Вечно од себе самога
Зазире човек зазире

Од сенке своје
Крије се
Као од немани опаке
Бежи

У страху великом
Грчи се
И на све стране
Удара

Од смрти да се
Одбрани

Ал нико не уби
Човека никад

Нико не уби још
Силу ону што
Кроз сечиво ножа
Прође лако

Као рука кроз ваздух
Као ветар
Кроз сито
И лакше

И нико још
Нико не уби
Онога најсилнијег

У кога св е св е т
Својина је

Рај онај земни
Што давно
У љубави
Сагради га

И у сну моћном.

У кућу
Као у синцир тешки
Окива се

А не зна да кућа му је
Ум пољу
Или на брду

И где год стоји

У цвету пољском
Да отпочине може
Кадгод хоће
У души цвета

Ал не зна страху подао
О не зна

За себе не зна
Ни за своје.

14

И од својине
Комад граби

Потајно
Своје краде

Тако је
У темељу
И камен онај
Угаони
Под собом
Уграбио

Да уима га.

*А на све стране
Воде лукаве
Подлокавају га*

*И олујине га
Сламају*

*Ето где себе самога
У ћемер вргао је
Као парипу пуну*

*Да никад ништа
Не заима*

*Осим онога
Што он није*

*Злочели воденглави
Човек гордац*

*Около себе
Слепо пипа
Човек окат*

*Престравник губни
Образ осмејао
Да олаже*

И сунчац да увара

*И дрвје лаже
Јемац гробов.*

*Од гроба глувог
Од гроб моли*

Цреје пузећ

*Од недоумља
Умље*

Кршна стока.

18

*А не виде ли
Гледајућ:
Свукудице*

*Куда год оком
Гроба зев*

*Одасвуд
Земље гладне
Непце суро*

*И на све стране
Труне труне
Лубља човна.*

19

*Шкргутно пева
Смртостравник
Тамом идућ*

*Он мрц изнутра
Ножевит споља*

*Косиром рђним
Маше маше*

*Горди се горди
Насилицом*

*Прсо се прси
Грлосеча.*

СРБОЉУБ
МИТИЋ

20

*За худу мутну
Суру пару*

*За славу бесну
Дан сасеца*

*Он стосјај ништи
Угуб сејућ.*

21

*Целатник гујовећи
Човек злобац*

*Около себе
Урок сипа*

*И међу звезде
И међу цвеће*

*И међу децу
Опсов сади.*

22

*Он и на матер
Руг и упљув*

*Несин
Злоглед*

*Он и у лебац
Злозуб змијски
и у камен*

*И у златан би
Срдац сунчев
Тмицом душном.*

23

*А не види ли
Недовидник*

*Не чу ли
Глувац*

*А не виде ли
Облак кобник*

*Не чу ли
Громје*

*Ал где да чује
Укобник човек
Грмисебник*

*Како да назре
Образ небесни
Јамник црни.*

24

*Онај што днени
Трепљај сваки
Губно краде*

Очај плетућ

*Како из
Мемле гробне
У висину*

Чему ли
Око тичије
Подземнику

Чему ли
Руке кријолике
Злоходици.

25

Узалуд оном
Трубља златна
Ком из устију
Ала дува

Узалуд оном
Барјак шарни
Ком из очију
Омрз бридак

На недужника
Јури вучје.

26

Чему ли оном
Зора рујна

Што ли би оном
Шарје цветно

Када гледци му
Сеју сеју
Куда год сегну
Зиму тминску.

27

Што ли би оном
Сунце јарко

*Коме омраци
Образ љубе*

*Што ли би оном
Плодобиле*

*Што ли би оном
Горочарје*

*Што ли би оном
Деца певна
Ком загрљајем
Руке чине
Коби укуп.*

28

*То од себ смртног
Недобегом
Јурдише тамник
Човек стравник*

У смрт јури

*Очајник човек
Светом трчи*

*И трчи трчи
Трошни костур.*

29

*То чини му се
Сред ратишта*

*То чини му се
Смрточину
Крворадом*

*Да од гроба се
Гробом скрива.*

У несмелости смео
Човек бежи

Опачник човек
Страву вејућ

То чини му се
Хуљовоћи

То чини му се
Стогладнику

Да очима би
Разраљеним
Свет у зубе

Дан под ноге.

Ал залудице
Расук чини
Свет се плете

Залуд му
Крвоточје

Срце бије

Узалуд
Распут копа
Деца иду

Срце им
Цветородно
Зуби смејни

*Очи им
Звезде срмне
Сни донебни.*

32

*Ко ли ће
Децу
Од слободе*

*Ко ли ће
Око
Од свеширја.*

33

*Ко ли ће
С тобом
Ратовођо*

*Ко ли би
С тобом*

*Куд ли би
С тобом*

*Како би
С тобом
У ништину.*

34

*Куд ли то
Срцем срљаиш
Душогазу*

*У шта то
Оком тмулим*

*У шта
Мржњом*

СРБОЉУБ
МИТИЋ

*Куда то падаш
Нападнице.*

ДЕЦА И РАТОВИД

ПУТ ОДБЕГНОГ РАТОВИДУ НИГДЕ

СРБОЉУБ
МИТИЋ

1

Док одасвуд
Са хиљаду страна
Свесмак вреба
Ко око џелата

Куд избећи
Из тог стравног дана
Куд измаћи
Од тог страшног сата

Ил умаћи
У ране из рана
Ил замаћи
Омчу око врата.

2

Док роје се
Недани из дана

Услут звиждећ
И док гроза хвата

Или утећ
У сан без расања

Ил замаћи
Омчу око врата.

*Бити срећник
Хуља овејана*

*Раван бити
Блату усред блата*

*Бити пуста
Луда насмејана*

*Ил замаћи
Омчу око врата*

*Док одасвуд
Са хиљаду страна*

*Свесмак вреба
Ко око целата.*

ПРЕПОЗНАТИ ПРАВУ ЈАСНУ СИЛУ

1

*Никад песма
И бол да умину*

*Теку песме
Како дани теку*

*Вавек јека
Тоне у муклину*

*Јаснина се
И мутнина секу.*

Како гласом
Опаку празнину
Прелетети
Како у лелеку

Препознати
Праву и једину
Јасну песму
У мутном човеку.

3

Јед се скрама
По мајчином млеку

Вавек отац
Лелече у сину

Црник човек
У црном човеку

Црн пропада
У црну празнину.

4

Како светлим
Гласом кроз тамнину

Места нема
Гласу ни одјеку

Кроз црнину
Кроз црну муклину

Црне ноћи
у црном човеку.

ДЕЦА СМЕЈНА
НА БЕЛЕЗИ СВЕТУ

1

*Деца смејна
Свету на белези*

*Јави сивој
Росни шарни дан*

*Ал мре роса
на сунчаној жези*

*Сахне сахне
Док осваја дан.*

2

*Деца смејна
Трче преко света*

*Уздан свету
Невином и кривом*

*Ко ли може
На душу детета*

*Ко ли може
На дете сечивом.*

3

*Ипак деца
На нишану свету*

*Сред злоноћи
Златан плету дан*

*Ипак сила
Света у несвету*

*Сред злојаве
Оистињен сан.*

4

*Око света
Деца смејна круже*

*Срце света
И очињи вид*

*Ко ће смети
На децу оружјем*

*Ко ће смети
Децу уза зид.*

У Црљенцу, стишком селу јесен 1982.

ПАТНИК И ПЕСНИК
СРБОЉУБ МИТИЋ

ПАТНИК И ПЕСНИК СРБОЉУБ МИТИЋ

*Ходом то у недоходе,
у беспуће непутем,
и броди да се не преброде.
Момчило Настасијевић: Пут*

I

Поезија Србољуба Митића се не може заобићи. ни у времену садашњем. а још теже ће то бити могуће у времену које долази. На њу ће се враћати генерације оне врсте читалаца које трагају за поетиком умне патње као саставним делом, чак најпрепознатљивијом карактеристиком њеног песника-творца. Судбински, попут неког античког јунака, без кривице одређен на страдање и муку, Србољуб Митић је незаслужену казну прихватио или наставио да следи своју животну – стваралачку линију. Његова поезија је отуда обелодањење свих оних морних околности које су га у животу и притискале, на свој горки начин, оплемњивале.

Србољуб Митић је ретки, скоро усамљени пример певања и живљења. Рођен у стишком селу, растао и стасао у атарима омеђеним предањем и басмом, често лутао распутицама и застајао на поноћним раскрсницама, суочен и сукобљен са људима који негују инат и мржњу, а више се плаше љубави, уобличавао је свој људски профил, непрекидно трајући већ дуже од пет деценија. Ти и такви подаци можда не би били од значаја за стваралачко биће неког другог и другачијег, али за његову поетику су од битног значаја. Управо је село појмљено и доживљено његовом личношћу свим својим дејствима утиснуло свој трајни печат. Све море, мржње, безразложно зло, све оно што приземљени сељак у инату, бесу, немоћи, зависти може да учини другом слегло се на главу и затровало душу Србољуба. Јер је он насупрот свету у коме је растао, уместо отпора, широко отварао сва своја чула и емоције спреман да прими толину и човечност, да уместо мрака угледа сунце. Његово чи-

сто, ненатруњено поимање света, његов бистри ум и раскошна даровитост су тиме били рањени и остаће незарасли све до данашњих дана. Чистота, племенита наивност која одликује све људе у непрекидном додиру са природом и биљем ће само појачати и продужити драматику сукоба који нема изгледа да буде окончан. То није онај класични спор песника са околином, сукоб појединца и друштва, то је својеврсна драма човека који се поезијом изражава као незаменљивом варијантом живљења. Отуда та неминовност, сраслост, повезаност живота и поезије Србољуба Митића. Свакако да је било, а и данас има оних који војују неке своје битекe, страдају у неким својим сукобима, али нису и неће постати песници. Тек постојање природне даровитости може да изроди оне поетске дарове којим себе потврђује, а читаоце дарује овај песник.

Та судбинска повезаност певања и живљења у Србољуба Митића није оно романтичарско неразазнавање границе између живота и поезије разбољених изданака сеоских јуноша. Разлози брисања или боље рећи неучавања те граничне линије код њега су дубљи и болнији. Чини се да без таквог живота какав је имао, а и сад у њему не оскудева, не би било ни поезије ове врсте и оваког садржаја. Они се међусобно прожимају и поништавају, разграђују и граде, али и тако један другом противни и слични ипак дејствују целином лика и песничко-животног бића Србољуба Митића. Близу је памети да та цела чемерна јадиковка коју он извија значи жељу за негирањем оног црнила у себи и око себе, као што је болан крик жеља за неутралисањем и заборављењем бола, али и његов неминовни израз.

Та непосредна повезаност живота и поезије Србољуба Митића, то певање које проистиче из сопственог живљења, то живљење које увире у певање као исконски говор је одлика непомућеног, скоро дечје невиног приступа уметничком чину. Његово изражавање је слично изражавању најаутентичнијих стваралаца који су у недостатку прецивнијег израза сврстане у групу „наивних“. Уствари та самоукост и самородност је карактеристика аутентичног доживљаја и израза, слична онима које имају маштовита и животом непреварена деца. Отуда та сугестивност и, условно речено, самониклост његове поезије. „Наива“ ове поезије има изворно, отолошко значење и супротна је тенденцији измишљања пежоративних сврставања. Ова „наива“ је од оне врсте која се среће у сликама почев од цариника Анри Русоа до Ивана Генералића. У поезији или целој литератури скоро да нема са ким да буде поређен.

Особеност гласа овог песника је у томе што је надвладао дотле меку и умилну лиру сеоске пасторале отварајући неслућене просторе и откривајући своје пределе. Он је, не само тематски, обогатио савремену српску поезију једним новим виђењем села и његовог страдалничког живота. Учинио је то померивши видокруг од свакодневнице и сондирајући себе у савремене мудрости и вредности мукотрпног опстајавања на земљи. Он је ушао у предање, мит, басму, ушао у оно што се вековима згрудвавало око главе и у души се-

љака и одатле, не изашавши, разгрнуте нам понудио слике и мета-зоре. колико истините и трајне, толико исконске и мудре. Све оно што се од памтивека кристалисало у усменом запамћивању људи везаних за село и земљу, што се у дугим зимским ноћима преносило из уста у уста. из главе у главу, ево сад осенчено црнилом израња процеђено кроз ум и дар Србољуба Митића. Та злопатничка исповест разграђава се као цветна трешња на пустој, али родној земљи.

Без обзира о којој књизи песама, ком циклусу, као неким релативним целинама, је реч, увек су препознатљиве линије и жиле—куцавице које их спајају са сопственим извориштем. Србољуб ће увек, својим сензибилитетом, изражавати такве судбинске одреднице. Често суочен са смрћу, не само као погодном метазором и песничким реквизитом, суочен са њом као реалном чињеницом он не измиче, већ јој се ставом супротставља, речју изазива.

Трагајући за оригиналним карактеристикама овог песника непходно је слушати и његов језик. Његова богата оскудност или сиромашно богатство је у непосредној вези са оним што изражава. Овде реч не описује стање, нити речи служе сврси риме и слике, оне собом и својим спреговима творе драму и грч, језу и радост. отуда их песник, понекад, преиначава градећи нова, себи и нама непходна значења. то нису само кованице, већ неки други мелодијски и ликовни склад који се скоро оноματοпејом природе изражава и доживљава:

Зацибри зацигуља биструља из
Земље плавинке
Заплази водица низ
Подолицу стишку низ
Ковиљиште провијуни срмено и
Непозно помиче се до
Места угнутог и округлог
Да ту овири се кладенац
Мален и сјајан
Ко талир сребрен

А мни се за оту воду
Да знојца она ест од вила
И виленика
У игри попадала обноћ па
Неусахна и
Мелемна је чудовитно и
Ако младац са девојаном
У њу загази
Ноге им итре буду и
Витке као јелење и
Косе су им срмене и

Златом просијавају се
И од очију им
Милота неодољна
Вавек иде

„Здрављак водени“

Једна вилински чедна слика, утишана пасторала која је утиснута у сећање сеоског детета саопштена је језиком и звуком који наликује архаичном говору. Међутим, уколико се раслоји звук и значење тих речи које су намерно архаизирани осети се њихово основно значење и угледа се лирска слика. Асоцирајући на „старински“ говор, песник изражава осећање радости пред природом које је прихватљиво и за сензибилитет и за чула савременог човека.

Обраћање оваквом језику и говору у стваралаштву овог песника постаје незаменљиви начин општења са појмовима које уводи у своју поезију. Отуда му и успева да таквим изражајним средством саопшти и оновремене и будуће дилеме човека коме се обраћа, а истовремено он своју поетску жицу разастире у прошла и будућа времена и чине је подједнако доступном свим генерацијама читалаца. Рушећи своје предрасуде истовремено успоставља и универзалну комуникацију своје поезије. Могуће је да и у томе лежи једна од залога њеног трајања.

Пишући поезију која подједнако почива на самосвојном доживљају садашњег и прошлог, које је део традиције, Србољуб Митић својим језиком компонује једну подоста оригиналну рапсодичну целину, која и јесте и дели судбину њеног аутора. Сугестивна у слици, мудра у опомену, чврста иако, на први поглед, оскудна и ограничена у лексици, звучна у рими, богата у метафори, суздрана у епитетима, ова поезија је пут и сведочење, истовремено, једног живог духа, разломљеног по зглобовима времена садашњег и времена прошлог.

У свом есеју „Традиција и индивидуални таленат“ Т. С. елиот је рекао: „Међутим разлика између садашњости и прошлости састоји се у томе што свесна садашњост представља свест о прошлости у мери и на начин на који прошлост никада не може да се покаже да је свесна себе.“ овде је несумњиво реч о свести коју има и гради песник. Овај цитат је употребљив и када је реч о Србољубу Митићу и његовом односу према прошлости негативно одређеној. Наиме појаве као што су обичаји, предања, веровања, клетве, кавге су онолико у свом значењу преузете колико данас могу да делују на човека. Он не описује њихово поимање од људи прошлих времена, већ преузимајући њихова дата трагична дејства објашњава их интензитетом који оне данас могу да произведу. Преузима их у ванвременом и свевременом значењу и у своју поезију их уводи бојећи их савременим значењем и свешћу које оне саме по себи нису имале.

Фаталистичко осећање живота, инацијски нихилизам и јалова немоћ човека пред природним силама и људским неправдама,

све то из колективне свести и песник индивидуализује и емотивно лоцира у ликове којима се обраћа и кроз које се изражава. Истовремено као што поруке из колективне свести и несвесног запамћивања у минулим вековима и генерацијама преноси у садашње време, тако и неке психолошке одреднице митских личности преводи у карактеристике савременог неуротичног живљења. Бавећи се детаљем и колоритом локалног поднебља он завршава и заокружује своје певање поруком универзалног. Уосталом то је одувек и бивала карактеристика аутентичних песника. Они су свој свет, своје завичајно поднебље подизали на ниво симбола и општег значења захваљујући сугестивности и набоју поруке у њему. Србољуб Митић је црнило своје душе и бљештави сјај поезије повезао са Стигом и његовим тминама, показујући да је целокупна његова поетска руда ту закопана.

Могуће је да овај песник није свесним и рационалним опредељењем дошао до овакве поетике. Пре би се могло рећи да је својим нагонским постојањем наслутио такав свој израз и да га такође по природном опредељењу неумољиво следи. Насупрот очекивању да ће, после првих песама расутих по листовима и часописима у младалачкој разбарушености, наставити да умилним римама продужава аркадијску представу о земљи и селу, Србољуб Митић је неумитно проговорио гласом опорим и мушким о патничкој страни тог живота и о његовим тамним вилајетима. Тај његов развојни пут није био интелектуални став, ни последица песничке лектире, већ интуитивно опредељење ка оном што га чини својим и што он може пуноћом свог гласа и количином талента да изрази. Иако је повремено реаговао песничким ставом на драматичне догађаје у свету (самоспаљивање Јана Палаха, убиство Патриса Лумумбе) он је и у тиме остајао изразом и поруком у кругу свог песничког и животног опредељења, омеђеног исконским ознакама.

Рећи да је Србољуб Митић интуитивно наслутио биће и светлосне рудаче своје поезије, не значи и порицање његовог свесног односа према поезији и њеном деловању. Напротив! Србољуб Митић остаје неподложен помодним хировима и ефемерним триковима којима ни поезија не оскудева. Он је имао знања, храбрости и самоуверености да негује свој глас и развија своју мелодију, принуђаван на то, пре свега, својим унутрашњим разлозима. А то га чини несумњиво рођеним песником, предодређеним да истраје на свом људском и стваралачком путу.

Везан и веран стишким ноћима и тминама, клетвама и кавгама опчињен оним што чини биће опстанка човека на стишкој ветрометини, Србољуб Митић је током свог тридесетогодишњег певања, себе кроз своју поезију потврдио као песника који ће за дужи време остати присутан у свести и емоцијама читалаца. Учинио је то ослањајући се на тематику која вековима чини суштину живота, изразом који је довољно убедљив да се не заборавља. Његов развојни пут је пут сазнавања и овладавања, борења и супротстављања силама кije прете да човека угрозе. Истовремено је то и пут

њиховог поражавања. У таквом приступу лежи и хуманост ове поезије, стоји карактер човека према коме живот баш није ни био нити је данас благонаклон.

Иако је овде заступана теза о непосредној вези између живота и поезије, треба рећи да оригиналност појаве и певања Србољуба Митића не лежи само у тој чињеници. Одувек су везе ствараоца живо пулсирале између његове свести, емоција и живота којим је живео. У овом случају те везе су само тананије и снажније и међусобна деловања немерљивија.

Корени који су пуштени у време, историју и традиције су тако снажно натопили цео његов поетски опус, да га чине видљивим и препознатљивим са различитих временских раздаљина. Наравно да су те везе видљивије у почетном оглашавању и настанку песме. Несумњиво да је песник предајући се својој инспиративној жици достигао ону висину на којој је „уметничка емоција безлична“ (Т. С. Елиот), односно својом поезијом је поништио она свакодневна значења, али је сачувао архетипске вредности морала и укупног човековог живљења. тиме је он створио један други, племенитији и хуманији смисао човековог опстанка. А то је могао захваљујући пре свега свом раскошном природном дару и патничком предавању поезији као незаменљивом начину испољавања сопствене личности и изразу сопственог живљења.

II

Прошло је тридесет година песничког рада Србољуба Митића. Од прве објављене песме у листу „Задруга“ далеке 1953. године, он исписује и потписује своју патничку биографију срменим краснописом природне даровитости и уклетости.

На овом три деценије дугом путу стоје као белези, као међаши књиге:

1. ВЕЛИКИ РУЖАН КОЊ – 1961. године – Матица Српска – Нови Сад,
2. ВОЈНИЧКИ КРАПУТАШИ – 1964. године – „Браничево“ – Пожаревац,
3. ОЗАРЕЊЕ СИЗИФА – 1967. године – „Браничево“ – Пожаревац,
4. ЉУДСКЕ РЕЧИ – 1967. године – „Нолит“ – Београд,
5. КАМЕНОВАЊЕ ПЕВАЧА – 1969. године – „Браничево“, – Пожаревац,
6. ЧЕРГА НА УТРИНИ – 1973. године – „Браничево“ Пожаревац,
7. ПЕТИ ЈАХАЧ – 1977. године – „Ђирпанов“ – Нови Сад,
8. ОРФИЧКИ ЦРТЕЖИ – 1977. године „Браничево“ – Пожаревац,

9. РАСАП ПУСТИЊАКА – 1978. године – Матица Српска – Нови Сад,
 10. МУКЕ – 1979. године – „Просвета“ – Београд,
 11. ФРУЛА У ЦРНОЈ СВИЛИ – 1983. године „Вук Караџић“ – Београд.

Овај не мали књижевни опус допуњују зборници и антологије у којима је заступљен, као и бројни преводи. Сам се огледао и као састављач зборника и резултат таквог рада му је књига „Пределни поезије стишких песника“ у издању „Браничева“, као својеврсни албум песника стишког поднебља.

Певати тридесет година значи трајно себе уобличити као путника на неповратном путу, значи одредити се за живот као непрекидно неспокојство и непрекинути додир са његовим болним местима и тренуцима. Зато је и улазак у поезију Србољуба Митића налик уласку у борилиште, у којој је непрекидно присутан дух борења, једна „борба непрестана“ коју војује човек у име живота и у коме су и победе и порази увек озарења и озонска освежења, али и дубински и висински снимци света у коме јесмо. Такав Србољуб траје ове три деценије, незаборавни стражник нашег доба и предела.

Мирно не могу мирно је немогуће
 поћи у себе као у време будуће

Кад сам запаљен урлаћу раздируће
 Кад ћу истину челом ћу у слепопуће

„Међупесма о узбуђењу скитача“

Када је с јесени 1961. године Велики ружан коњ у истоименој збирци описивао небо под којим је рођен и своју ружноћу лечио илузијом да је маслачак јер га сунце не избегава, Србољуб Митић, чији „дланови срасту с плугом“, је ослушкивао своје срце велико и црно како куца у бразди, удисао крупан зелени ветар, у сну му се зелениле ливаде и траве спојене с небом, а мутне душе сваку ноћ је гинуо од месечине.

Те кристално изворне слике у којима се осећа паганско дивљење према природи и чарима њеног живота су најнепосреднији, импресионистички израз заноса пред овоземаљским лепотама. Иако преливена витализмом и исконским осећањем снаге биља, воде и земље, ова поезија ће у самим својим зачецима бити натруњена трагичним криком и болним узвиком:

Ја сам заволео зелену боју
 ради сна,
 никад се нисам довољно насањао.

(„Зелена боја“)

Или:

Излизале ми се ноге од трчања за смислом,
 просто се излизале,

као што ми је окаменило мозак од сањања
 и као што ми је осмех избрисан . . .

(„Богал“)

Та болна линија, која је у првој збирци више несвесни и успутни детаљ младости, чак њен украсни састојак, ће у каснијим збиркама прерасти у неку врсту ткања које ће својом тамном основом давати и снажити драматичне тонове ове поезије.

„Војнички крајпуташи“ са временским одстојањем од две деценије више делују као летимичан снимак, танкоћутни кроки предака—ратника који минуше. Више су увод у једно обраћање могућој прошлости него што су зрела отелотворења. Овим насловљеним „Крајпуташима“ тек је отворено поглавље и начето обесмрћивање ликова знаних и незнаних које по интимистичком светлу као да препознајемо са пожутелих слика из гостинске собе уљуљкане мирисом зрелих дуња.

Свака песма је делић људског карактера или судбине. По сродности оне следе и граде мале целине по темама као што су: слобода, ропство, питомост, благод, борбеност надање и слично. По томе су обликовани и мали циклуси.

„Крајпуташки“ записи и оживљени ликови у песника ће остати као ожиљак у ранијој фази стваралаштва овог песника, пошто су значили проширивање круга новим темама и зачињање једног другачијег опредељења.

Ако су „Војнички крајпуташи“ остали маргинални у односу на каснији главни ток и матицу којом је бродило песник, оно што је дошло касније ће постати чеона кост у његовом коренспондирању са прецима. Та тврдња се односи пре свега на „Родослов“ објављен у књизи „Каменовање певача“, а у коме је песник разастро своје платно и по њему осликао своје породично стабло од чукун деде—Мите коме „не зна се време, ни траг последњи“ до сина Добрице коме песник отац поручи: „Роди ми се бескрај!“

„Родослов“ је крвна слика биографије аутора, али и лични однос према живљењу и неузалудном трајању. То је трагање за смислом према живљењу и неузалудном трајању. То је трагање за смислом кроз животе оних захваљујући којима и он угледа свет и „би песник“. Истовремено је то и супротстављање ефемерностима и упирање погледа из садашњости у прошлост и будућност. Опет су ту речи Т.С. Елиота: „Он (песник) вероватно неће сазнати шта треба да се учини док не буде живео у ономе што није искључиво садашњост, већ садашњи тренутак прошлости, док не постане свестан, не онога што је мртво, већ онога што живи.“ (Т.С. елиот: „Традиција и индивидуални таленат“). „Родослов“, а још више и интегралније „Претечне песме“ из збирке „Пети јахач“ и чукунчукун—деда Пантелеја, помало митски и светачки лик, означавају тај „садашњи тренутак прошлости“ и „онога што живи“ у крви и памћењу песника—летописца.

„Војнички крајпуташи“ и „Родослов“ су сопствено препознавање и оименовање предака и потомака, а митски космос прапретка Пантелеје, тог симбола памтећег стуба, је оно „сеобно платно стишко“ изаткано од староставних летописа у којима су буне и снi, деца и летачи, губе и лешеве, мобе и расколнице, војске, маглу-

штине и тичурине, змије и чуме, све ствари и појаве „лепе или страобне“. Овде је песник кроз могуће памћење једног лика разгрануо богате наносе и искуства генерација, тражећи у њима ону нит захваљујући којој су опстојавали и опстојали. Иако је у „Претечним песмама“ присутан обрнут од оног у „Војничким крајпутајима“ и „Родослову“, песник је на подједнако драгоценом трагу за индетитетом времена у коме и ми јесмо.

Више мудар него благолагољив, више самородан него фолклорно декоративан, он привидно поистовећен са визуром Пантелеје саопштава вековне муке и тегобе људи који у рат иду и победи се не радују, али неком својом снагом одлолевају и стижу до нас доносећи дух борилачке и активистичке филозофије. Њихово одолевање није само пуко превладавање сила, нити биолошко трајање, већ потврђивање оних моралних вредности које одувек красише човека: радиност, храброст, поштење, умно и маштовито живљење. „У нашем савременом песништву, које је скоро сасвим пренебрегло „старински“ идеал чојства Митић остаје изузетни и истински песник једног старог и савременог, вечног човештва у којем се спајају неки партијалхални идеали (правдољубље, прегалаштво заједнице, велика вера у реч) и својства модерног човека (самоћа, траглаштво, побуњеништво)“ – писао је Драгиша Витошевић одређујући моралне и хуманистичке вредности ове поезије.

„Санописи“ и „Судбина песника“, два циклуса из збирке „Пети јахач“ су упоредни токови који се негде настављају, негде извиру, а негде увиру у грешног неумника Пантелеју и његове сне. Као што је Пантелеја проговорио кроз наслаге мутних и минулих времена, у овим циклусима зачује се глас самотника „из луде куће“:

Чекао да осама одведе ме
У ону тачку времена
У којој уснули средиште света
Буди се и
Говори разговетно
А то се само у пустињи може
У муклој тишини станишта земног

Упутно је овде раслојити пажњу и мисао читаоца разматрањем Мирче Елијадеа који кже: „Да би се живело у Свету, ваља га основати, а ниједан свет не може се родити у „хаосу“ и релативности профаног простора. Откриће или пројекција сталне тачке – Центра – одговара Стварању Света“ („Свето и профано“).

Трагајући за својим средиштем света песник проговара гласом човека овог времена, гласом разговетне побуне у самоћи овог века пренесељеног опасностима што вребају човекову главу и трују му нерве. Али тај глас је истовремено и тежња за васпостављањем новог светског почетка, нове и рационалне стварности. То је оно несвесно обраћање симболима, јер „Историји није пошло за руком да радикално измени структуру архаичног симболизма. Историја

непрекидно додаје нова значења, али ова не разарају саму структуру симбола“ (Мирче Елијаде: „Свето и профало“). Дакле човек је увек исто трансцендентално биће кога ода свуд вребају. Раније су то биле претеће силе и тмине природе и неумољива судбина, а сад људски ум у његове ослобођене али не укроћене снаге које уместо исцељењем чешће погубношћу делују. То је та трансверзална црта која се протеже код Србољуба Митића зачета „Крајпуташким“ записима, а окруњена „Самописима“ и апокалиптичким визијама Пантелеје.

Збирка „Расап пустињака“ означава извесну каденцу у опусу Србољубовом. Виртуозност његовог солистичког певања је исказана и циклусима „Животопис певача“ у „Подне песника“. Ту се он враћа тајни настанка песме одгонетајући све болне лепоте њеног рађања. Одувек су се песници окретали себи у жељи да пред собом развију и сагледају филм песме о песми, да сниме онак ток у коме нешто настаје ништењем нечега што нестаје. Србољуб је и у овај део свог песништва унео личне и препознатљиве податке. Његова песма је и стрепња и нада, али се увек мора:

Над светом смртним што и појућ рида
Да л у игри се вечитој отвара
Свеумна рука вечног Неимара
Да за трен сруши оно што за трен сазида

(„Расап пустињака“)

Ово певање је од оне струне и струје која је морила и даривала. Неуморна плетисанка која се плете и опара, зида и разграђује у непрекидној промени живота и смрти. Она није од оног умилног гласа и појања што као мелем на рану леже, она је од оних горчина које пале и тим пламеном саме трају. Песник не опева, песник је песма сам.

У ова два циклуса он ће се вратити на оно што је још наслутио у збирци „Озарење Сизифа“, раној слици свог зрело програмског опредељења. Неке ће песме „превести“ на краћи стих, ослободиће их сувишне и кићене дескрипције, учиниће их чвршћим и стаменијим у значењу. Наставиће и неке мотиве који се овде у „Озарењу Сизифа“ само наговештавају и тиме ће у свом континуираном трагању стићи релативно мирнији и једноставнији у изразу, али мисаоно и сликом разуђенији.

Понављање неких песама има ту драж да се, као у мозаику, њиховим уклапањем у нове целине добијају и друга значења и целовитија сазвучја. Отуда, у музичком смислу, ова парафраза мелодије и рефлексиве, њено стишавање после бучно оркестриране теме, делује у „Расапу пустињака“ као каденца односно виртуозно солирање познате арије која има драж интимног и аутентичног исповедања самог песника:

Стојимо у времену као у шуми
Док трава

Дрхти од страха
И дрвеће очајава.

„Орфички цртежи“ су засад једина књига овог песника која је сабрала песме које теже да се изразе не само садржином и формом певања већ одређену поруку носе и ликовним компоновањем слова и речи. Паралелно са цртежом змије, липолиста, чаше, ратног барјака, куће, мача следи и одговарајуће ликовно обликована песма. Познато је да је овакав пример доста редак случај у нашој поезији, мада су у светској поезији познати „Калиграми“ Гијома Аполинера.

Ово поигравање ликовним елементом није само експеримент вредан сам по себи. У стваралачкој интерпретацији Србољуба Митића оно постиже складно и хармонично сазвучје. Нити је цртеж илустрација песме, нити је песма имитирање цртежа. Овде и цртеж као израз и песма као ликовни знак делују јединствено као саставни делови једног надахнућа.

Сводећи и сажимајући своју лексику, скоро до апсурда, песник је успео да стих у песми сведе на четири, три, чак и два слова постижући динамику говора и изражавајући смисао у коме су подједнако присутни живот и смрт. И то свођење је у функцији добијања одређене ликовне форме која делује и мисаоно и емотивно и визуелно. Истовремено огољавање и свођење смисла на реч која постаје појам, чак сажета слика се доживљава као посебна снага исконског говора налик ономе који долази из таме времена, земље и људске мудрости:

Есам
Чоек
Сеок.
Чоек
Кост
Бела
Месо
Сиво
Есам
Чоек
Чоек
Груб

Или: Јао
Мен
Уби
Мен
Коб
Зла

Или:
Не
Би
Ат
Ја

Остаће будућим аналитичарима и читаоцима да уоче разлике и сличности које се налазе у лирским сликама из прве збирке „Велики ружан коњ“ и ликовних форми из „Орфичких цртежа“. Док су слике из младалачког доба једна богата и јарка палета, дотле су ликовни појмови из зрелог доба више својеврсна иконографија рачотчених емоција у којима живе младалачки доживљаји у искида-ним фрагментима.

„Черга на утрини“ која је дошла после „Каменовања певача“ делује као ведрија епизода у песништву Србољуба Митића. Она се наставља на почетне инспиритативне изворе. Опет су ту они појмови и она температура која се уочавала у његовим раним песмама. Певајући о циганима вечним скитачима и неуморним несрећницима он у релативно поједностављеној граматици казивања следи њихову судбинску нит. Међутим, то није дескриптивн поезија, ни романтична слика ових бескућника, више је то трагична варијанта необавезног живљења. Горка али оптимистичка склона подједнако љубави и смрти, одана њиховом опором животу.

На први поглед допадљива, читљива, препознатљива и лако памћена „Черга на утрини“ ће се памтити по богатству туге којом је цела натопљена. Драма циганског живљења се саопштава кроз једноставне слике и невелике дилеме. То је својеврсно одгонетање и гатање.

У овој књизи песник се поистовећује са погледом на живот и свет који имају распусни цигани. Изражавајући филозофију њиховог радовања и стрепњи пред животом он ће као на шареној лепези васкрснути своје детињство проведено међу њима, али ће саопштити и мудрости које је међу и са циганима стекао. Иако је једно време неколико песника у нас поводно и пригодно следило циганску линију живота и о њој певало, Србољуб Митић ће и у овом сегменту остати свој и препознатљив. У том смислу илустративна је песма „Линија смрти“:

Види се небо
Види се тица
Види се вода
Виде се рибе
Види се земља
Види се шума
Види се трава
Ти се видиш.

Остаће као лепа успомена и „Черга на утрини“ у целокупном опусу овога песника слична заносу једног лета, једне дуго ношене и тихо сазреле љубави. Но и поред тога што делује као заокружена целина, ова књига ће ипак бити топли шав који наставља, а не раздваја наредне циклусе.

Патња као инспиритивно извориште Србољуба Митића није поза мисаоног и умишљеног човека, она је аутентични крик над со-

бом и оним у себи. Патња је оно злогуко и златоносно семе посејано у његовом уму и души из кога ниче сав чарни шар целокупног његовог стваралаштва. Скоро да се тешко могу препознати разлози и узроци тог злопаћења, сем оних који су усудно уткани у његово биће. Исто онако као што се чини да је рођен да буде песник рођен је и да буде патник. Отуда је та патничка нијанса непрекидна одлика колорита целог песничког опуса Србољуба Митића. Подједнако је уверљив и кад мисли, осећа пати и пева:

Био патник већи него песник
Сви мислили да траћи се гупо
Би неумник и умник и бесник
Оштро трајо кад већ мре се тупо
Био патник већи него песник

А онда се тај „Епитафијум“ одједном бити преточен у сузни рукопис исписан по пергаменту душе:

Патњу знати
Златом окивати
С патницима
Бит и лутним псима
Болу дати
Да те окрилати
Ић тужнима
С душом у очима
Кад пас пати
И пса миловати
Зао злима
У јави и снима
Срцем сјати
Догод злоноћ јати
Крвницима
Бит трн у гледцима
Прав стојати
У вис и падати
Потомцима
Уздит и прецима
Незнан дати
Срце па нестати
Који прима
Дуга да не има

Ма колико се претраживао његов мукотрпни живот, ма колико прецизно набрајале оскудице које га притискају, ма колико се сагледавала мржња и завист комшија, сељака, стричева, све је то несразмерно и неугледно с прам зла које само он осећа или слуги и које га ко тешка коб притиска, гони и мучи. Он ће у свему и после свега пронаћи разлоге за патничко – страдалничко поимање и изражава-

ње света око себе и оног у себи. Не бавећи се психолошким узрочницима свог животног стања, мада би их један скромни инвентар његовог живота могао да пронађе, бавећи се оним што је у књигама и пред нама обелодањено може се рећи да Србољуб Митић снажно, значајно и уверљиво обогаћује српску поезију поетиком самопатње. Чини то на свој начин поистовећујући се са њом и њу са поетиком свог стваралаштва.

Збирка „Муке“ као пробрани ђердан тих кристализираних болова које он непрекидно болује. И сами наслови циклуса или боље рећи поема су описно означавање: „Прво на бол“, „Песма о некој глави“, „Муке“, „И муке“, „И муке надне“ и слично.

Међутим, карактеристика борилачког која је већ код њега раније уочена присутна је и у овој збирци. То се уочава у скоро свакој песми јер се ни једна не затвара поразом већ неком слутећом победом иако би та победност могла да делује и својим бесмислом. Без обзира на снагу очаја кроз ову збирку свиткају пламичци неуништивног веровања у излаз који је у ствари шанса за ново поглавље, наредни чин исте борбе.

Да ли витализам ове врсте долази из оног непрекидног још у детињству зачетог, додиром са природом и снаге њених упијених сокова или из оног бунтовног непростајања и сељачког ината и неповрења тек ова црта ће Србољуба Митића учинити више борцем него очајником. А то је, свакако одлика и умних и храбрих, одлика оних који смеју да се надају и умеју да се боре. И онда кад су нада и циљ борбе подједнако ирационални.

Већ је речено да су идентични путеви до песме са путевима кроз патње бар кад је о овом песнику реч. Стихови из циклуса – поеме „Муке“ су скоро сажета генеза настанка и судбине песме:

Чудесне иза чела слике живе
Мрак окова

Златна назрех слова моћна
Начух речи надне

Кад пренух се згромљен падох
У горчији од чемера јед

А тек у јаву зађох
Смејан и санан

И забручи ме
Рисји чопор.

Песник од праслике иза чела, преко пренућа односно појављивања песме до његове и њене јавне судбине прати исти патнички покров. Иако то опевање патње понекад делује патетично, снажно тамне црте га чине уверљивијим него што је то у неким другим сродним патетикама. Зато се може рећи да Србољуб Митић патњом живи и њом себе најпотпуније доживљава и изражава. Она није за њега тематско одређење ни филозофски став, још мање је

то формални оквир његове поетске реторике, патња је звучни израз његовог рањеног бића.

Обимна књига „Фрула у црној свили“ је антологијски избор из тридесетгодишњег опуса Србољуба Митића који су сачинили Вјера Вукшић – Витошевић и Драгиша Витошевић. Антологијски избор који почива колико на истанчаном вредновању и слуху за непонљивост једне животно-поетске авантуре колико и на љубави према самом аутору. То је у сваком случају књига која најпотпуније и најбоље представља и препоручује овог песника, управо она је онај есенцијални део његовог поетског бића и ткива које се, како рекосмо, неће и не може ни заобилазити ни заборављати.

Драгоценост ове књиге лежи у доследном праћењу токова и развојних линија његове поезије. Истовремено она пружа и могућност сагледавања целокупног поднебља овог песника и свих фаза његових тематских и стилских преокупација. Такође је то промишљено компонована целина која се креће од лирских и импресивних слика природе на почетку до апокалиптичних визија. Нит његовог певања и мишљења, живљења и паћења се овде следи попут омамљиве и слатке арије која мами залутале бродоломце на узбурканом мору. Она не нуди уточиште и оазе спокојства, она је усправно супротстављање и борилачко сучељавање са животом.

Све оне поетске и моралне вредности које су у претходним књигама дате у назнакама и одломцима у овој књизи делују целовито и прочишћеним говором сведоче о доследном ставу који је подједнако и песничке и моралне природе.

III

Све је у животу Србољуба Митића било краткотрајно и испрекидано, све је текло у грчевитим слаповима, ненадно је искрсавало, а онда се опет суновраћало, све је било непредвидљиво, осим неке неодређене злоћудне колективе, која је неизговорена, али однекуд из тамних вилајета њему намењене. Ни жовотни, ни сваралачки круг његов није довршен. Отуда и говор о њему није коначан. Његово зрело доба заслужује и зрелији аналитичко-критички однос према њему.

Окрећући се ка оним одредницама које чине његову људску и стваралачку биографију потребно је, макар, у танкој скици означити оне детаље и чворна места која су била од несумњивог значаја и деловања за његов профил.

Србољуб Митић је рођењем у селу остао чврсто везан за земљу на начин који одликује антејске јунаке. Та везаност није од прагматичке врсте, она је његова спона са најкључнијим извориштем његовог певања. Земља, схаћена и као симбол и као реалност, земља као згуснути израз и услов људског трајања. Њена неуништивост је од оне снаге од које је саздано и ткиво овог песника. Земља Србољуба Митића није идилична слика, ни шаролики пејсаж, она је исконско гротло свеколике људске тајне.

Целим својим животом Србољуб Митић се кретао оним пределима који ма колико да су били реални и могући, у његовој вокацији су добијали ознаку ирационалног и тиме још више допринесли потврђивању сугестивности његовог маштовитог оживљавања тих предела. Гробља, циганске черге, сеоски вашари, тамни бунари, цркве и људи који су више налик сновиђењима, све је то у сулудом колоплету и сомнабулној визији његовој. То не открива морбидност његове личности, то су пре појмови који погодују структури његових емоција. То нису просте и преписане слике сећања, више су то слике његове душе, могућег живота.

За успутног пролазника живот Србољуба Митића не би, можда, био ни много разноврстан, ни много динамичан, а још мање би појмио интензитет тог живота. Међутим, шта све није он претуррио преко своје главе и шта све кроз ту главу, то тело и те нерве није прошло! Зато би се за њега могло рећи да је кроз досадањи живот пролазио више бауљајући него трчећи, више посрћући него корачајући. Усправан је пак увек остајао кад му је под челом горела поетска звезда.

Србољуб Митић је рођен 1932. године, после сестре Лепосаве рођене 1930. године. Његови родитељи; отац Љубисав и мајка Бранка су сина и ћерку однеговали тврдим рукама и меком душом. Деца ће их зато запамтити и често ће им се у сећањима враћати. Отац Љубисав се разболео и умро је 1941. године, а мајка Бранка је умрла 1962. године.

Отац правдољубив, весео човек дароваће Србољуба у раном детињству својом веселом природом и лепим певачким грлом. Мајка пак маштовита жена, крхког тела, често ће деци у другим вечерима испредати приче и песме којих се она присећала. Од ње ће Србољуб Митић наследити душу.

У деветој години кад дете на селу остане без оца онда се велики терет на њега мора да сручи и многе радости да му буду ускраћене. Земља и груби сеоски живот за нејаке и недорасле створове су тешка искушења. Србољубове муке су тако почеле у раном детињству, изоране су са првим браздама његовог живота. Имање, неколико хектара које је поседовало његово домаћинство, тражило је снагу мишица, а оне су биле и малобројне и нејаке.

Смрт оца учинила је да се прекине детињство и један дечак је морао прерано да сазри, сучен са обавезама. Иако одличан ђак завршава само основну школу. Мора да ради на њиви, да одмени мајку, да школује старију сестру.

Тежак живот, мукотрпан рад и друге тегобе учинили су да болести рано начну здравље Србољубово. Због тога неће служити војску, али животна злопаћења га неће мимоићи.

Покушавао је и са запошљавањем. Најпре је службеник у задрузи у свом селу Црљенцу. Једно време ради као управник библиотеке у Малом Црнићу, а онда као службеник у основној школи. Пензионисан је због болести и сада је инвалидски пензионер са прескромном пензијом.

Слабог здравља, рано остао без оца, изгубио мајку кад му је још била потребна њена нежност, он је тако рањени пролазио кроз живот. Није стога необично што је његов животни пут испуњен лутањима и распутицама. Понекад се и буквално кретао између кафана и болнице, између деценијама недовршене куће и друге „луде куће“. На многобројним беспућима, у нескривљеним свађама са стричевима приликом деобе имања, са комшијама које поткрадају, са сеоским силедијама и ђилкошима, он је увек излазио са по још којим болним ожилком. Увек у души, а често и по телу, са напрслим ребром или наседима крви. Путује тако он својим животним путем већ више од пет деценија ослушкујући тамне гласове, носећи ране предака, болујући болове неких будућих људи.

Трагајући за неким својим средиштем света, које је и почетак стварања једног другог света Србољуб Митић је ушао у поезију, открио суштину свога бића и сведоцима и саучесницима своје животне авантуре понудио непрекинуту линију која спаја прошлост и садашњост, његову личну судбину и иконско трајање.

Тајни су путеви и знаци који одреде и одреде човека да свој живот нечему посвети. Могуће је да би Србољуб и неке друге полове радио у животу истим жаром као што скапава над поезијом. Међутим, питање је шта би онда могло да зајези ону празнину пред којом би често застао да није у неком свом нагонском слушању кренуо ка патњи и поезији. Несумњиво је подједнако даровит за обе врсте страдања. А помињући природни дар Србољуба Митића можда је упутно сетити се мудре Исидоре Секулић која рече: „ . . . јер је таленат увек судбина.“ Његову патничку и песничку судбину је дефинисао његов таленат.

МИЛИСАВ МИЛЕНКОВИЋ

УПАМЋЕНА
СРБИНА
ПОЕЗИЈА

УПАМЋЕНА СРБИНА ПОЕЗИЈА

Овај избор је сачињен с циљем да се у једној књизи пружи читаоцу потпунија информација о песништву Србољуба Митића, као и да се, макар и са по једном песмом, илуструју фазе и тематска опредељења његовог поетског раста.

Повод за ову књигу је тридесет година певања Србољуба Митића. Отуда и опредељења да се у једној књизи целовитије представи његова поезија, по којима је, можда, упамћено његово стваралаштво.

Ово није избор песама. То је лични одбир приређивача, који је настојао да узме у првом реду оне песме које помажу његовим ставовима које је заступао пишући о Србољубу Митићу и његовој поезији.

ЗЕМЉА

*Ти си моја топла, меколисна милохлад-гора,
не могу кроз зелени вид из тебе да изађем.
У венама ми таласаш златнамора
па те у сваком сну заносно румену нађем.*

*Ти си црвени див из мојих ратохода,
могу твојим кораком до неба да дотабаним,
у вене си ми просуло чудо вода
па могу до облака да доврбам и дојабланим.*

*Ти си најмириснија прича из мојих сенокоса,
не могу из твојих шапата да се вратим,
у вене си ми разлила поток зориних роса,
па могу чудновато да сребрим и да златим*

*Забројио сам живот у бисерју твог ћердана.
не могу да искорачим из твога златног круга,
у вене си ми расула раскошне боје дана,
па не знам да ли сам киша, ливада или дуга.*

ВЕЛИКИ РУЖАН КОЊ

*Теменом пипам једно небо, једно љубичасто
нежно око теменом рањавам, један ми
очајан
патуљак—јаблан из очију расте, један
огроман
паук ми око врата конопац плете. И опет
опстајем, као црн, тежак, отрован поток,
беспомоћно
опстајем са испруженим дланом, са горком
капљом
крви на длану,
са слатком копривом чежње
на срцу.*

*Ја сам најружнија животиња на зеленој
пољани, али ме сунце не избегава и зато
верујем да сам маслачак.
Ја сам најнакоснија ругоба у чопору
виловитих
коња али ме сунце не заобилази јер имам
велике, прозубљене уши за сваку
његову топлу
жућу реч, јер имам велике зажарене очи
за свако његово румено јављање
на небу.*

САМОУБИЦА

*Како ли се спава
У мртвачком сандуку
Како ли се спава
С добрим сечивом у телу.*

*Хајде да сакријемо
По нож испод леве сисе
Хајде да обучемо
Дрвено одело*

*Докле као пужеви
Ка неминовном
Хајде да опалимо
Шамар судбини.*

МАЈКА БРАНКА

*Обрадова јој се дан 1905. године,
Угаси јој се звезда 1962.*

*Мајушна телом
Душом преголема
Златна протече*

*Бистроока дубоко догледа
И тмину грдну
И боје дање*

*Над мајкама мајка
Правду ужасну
На голим рукама
Пронесе усијану*

*Рано је узео гроб
Ал запахну је
Среће дашак*

*Слатко јој земља
Око костура.*

ЖУТА ТИЦА

*Иде господин кроз вашар
Носи тицу у кавезу
Жуту тицу*

*Стоји Папиша на вашару
Продаје краву млекуљу
Дебелу шарену*

*Стаде господин с кавезом
Поче тица да пева
Јао небески небески*

*Даде Папиша добру краву
Даде млекуљу за тицу
Даде озбиљно*

*Насмејаше се сви Цигани трговци
Луд си Папиша као луд коњ
А до јуче си био карактер*

*Ћутите Цигани ћутите не знате
Ђерка ми мала воли тичиће
А сутра ће да умре.*

ОГЛАШАВАЊЕ ПЕСМЕ

*Неки очајни људи кошчати црни
Рукати неки очајни људи
Из биља се обликују
Изговарају се из камена*

*Неки бесни људи зубима се
Немушто
Злу под грлом
Оимењују*

Под леву сису страха
Тихе сабље смисла
Подмећу

Ноктима расту око себе

Неки окати људи зидају
Бистар говор
Бруше кристалне речи

Неки очајни људи
Очима запаљеним
Довикују се

Међу помереним стаблима
Траже се

Надлећу саму себе
И распадају се
Од напора

Неки очајни људи
За хиљаду
И хиљаду година у круг
Плачу

Настале из доброте дрвећа
Речи им
Ветровима распаране

Кад се загрле потону
Кад окрилате
Стото их небо
Одмами

Требало би да се ископају
Речи од камена
Па ватром на камен
Да проговори.

САНОПИСИ ИЗ ЛУДЕ КУЋЕ

...
*Они су мени ноћас опет наваљивали
На мозак
Светлећим прстима нишанили ми
У главу
Дошли изненадно
Донели своје страшно оружје
С opakим намерама искрсли су
Однекуд
Да би мени из ума
Моја слова пресудна
Моје бројеве и
Знакове тајне
Моје добре фигуре од
Сјајног црног камења
Многа знамења моја
Јасна и неописива
И све што јесте план и војска
За мој проход*

*Опопавали ме кроз чело кроз
Очи кроз
Уши
Нападали на моју главу
Нападали сву ноћ упорно
И на разне начине
И јатиле се око мене њихове
Шарене машине
Огромне зујале као зле пчеле.*

ЛИЧНА КАРТА

*Чак и зломе сам себи опростио
Узалуд ножем на све што ме клаше
Тек јед на уста кад јоргован мирише
Тек бег у душу – мај ме заробио*

*Узалуд ножем
На све што ме клаше*

*Црни алкохол на дну црне чаше
И црни сни ме прогањају зверје
Даномице ми кости у иверје
Дробиле мисли неке пустошашне*

*И црни сни ме
Прогањају зверје*

*То мене маме врата у безмерје
Ума баченог у таму пратајног
Да се између руменог и плавог
Развејем у црно и немушто перје*

*Ума баченог
У таму пратајног*

*На паучини међ часног и срамног
Између жита и љутог пепела
Презреног тела усијаног чела
Између јаснога и непојмног*

*Између жита
и љутог пепела*

*На гумну мржње опакова села
Одродник селски селу веран пасје
Грлио шљиве јасење и хростје
Био ко лептир ко пас и ко пчела*

*Одродник селски
Селу веран пасје*

*Доброту хтео мржњи у сагласје
Од траве хтео силу да измолим
А венчао се са каменом голим
У трње заљубљен огрезнут класјем*

*Од траве хтео
Силу да измолим*

*Кога би л могао и како да молим
Коме да кажем сунце сам пијано
У часу позном кад све је прерано
У себи самом собом рањен болим*

*Коме да кажем
Сунце сам пијано*

МРТВАЦ СРБИЈОМ ОДИМ

I

*Ето ја самртник опет рукама
Као кукама
Као чакљама
Као бакљама божјијим*

*Ја црник земни
Ја тица разјаћена
Ја мукана вично пцето
Опет разапет
Опет избоден лето целом милујем*

*Ето ја опет зубима стење дробим
Сунац једем*

*Сред Србије пободен прут сам зелен
Као врба жилорастан
Као чемер као пелем горак и мирисав*

*Пуст сам јелен али јелен
Али ричем
Али сија око моје*

*Ја огубан
Ја окрастан
Али златан у грудима
Самац уклет али вичем сред Србије*

*Међ брдима
Међ глувима
Звук сам јасан*

*То ли бесно срце бије
То ли грми мозак смуњен
То завијам ко пас гладник*

*Ко вук рањен
Ал урличем
Ал не цвилим
Али звони бешња моја*

*Срби дајем да извали моје зубе
Да углуви моје уши
Да развали моју главу*

*Ето лајем сред Србије
пце дозивам да ме љубе
Мени сличне пце по души
Мени сличне пце по срцу
И по крви
И по чежњи*

*Ја последњи или први
Или стоти пас по скитњи
Пас по сили да је веран
Свом племену
Пас одметник
Да је нада у чопору
Пас самотник ал пас душом
И костима
Само с пцима
Само с пцима*

То ја самртник опет руком воштаном
 Као фрулом коштаном
 Црна свирам слова
 Грозну цртам слику
 Ружно мислим време

Сред Србије сињи сам камен
 Лубања гола
 Беле Кула жива
 Очи ми купине суве ал сјајне
 Вилице сиве зуба ми пунане
 Зуби ми од биљојеђе равни равни
 Од српске проје зуби ми тупи
 Али за угриз љути потаман
 И за смеј љуцки

Сред Србије сињи сам камен
 Али стамен
 Али кремен сам

Гребен сам смеђи понад жита
 Глава сам бесна сред Србије
 Над травом костур бео сам
 Велика нога боса међ мравима

Ево сам самац сред Србије
 Као колац
 Као колац глогов
 Као мрзни опсов богов

Сред Србије самац уклет
 Али заклет

Ето ја самртник
 Опет оком ко посकोком.

НЕКИ ЉУДИ БИЈУ СРБОЉУБА У КАФАНИ

Величанственом Брани Петровићу

*Што је с оним што нам
Преобиље дали
Њих су убијали
Њих су убијали*

*Шта ће с оним што нам
Још обиља дати
Њих ће убијати
Њих ће убијати*

*Где су они што су
Лепоту чинили
Све су их побили
Све су их побили*

*Шта ће с оним што ће
Лепоту чинити
Све ће их побити
Све ће их побити*

*Шта је с оним што нам
Лепоту сањају
И њих убијају
И њих убијају*

*Шта ће с збити с оним
Сто ће лепо снити
И њих ће убити
И њих ће убити*

*Па кад ће последњи
Патник да нестане
Вавек биће тужних
Вавек биће ране*

Неко има камен
Неко има главу
И сви су у праву
И сви су у праву

Лепота је надхлеб
И пијани знају
И њих убијају
И њих убијају

Морам да вам кажем
Мора да чујете
Зашто ме бијете
Зашто ме бијете
Очајни у себи

На себе не смете
Па себе бијете
Док мене бијете

Ребра моја вита
Сто пут сте ломили
После сте се крили
После сте се крили

Зашто ли се кристе
Ако победисте
Или вас више нема
Ил ни били нисте

А ја сам вам дао
Све што сам сањао
Ви сте од сна гори
И мени је жао

Ево сам и песму
Већ на писмо свео
Да би разумели
Да сам разумео

РАСАП ПУСТИЊАКА

(Неко сив стоји иза црног зида)

*Неко сив стоји иза црног зида
Незнано нешто иза света вреба
Опако нешто силази са неба
Ужасно нешто ван ума и вида*

*Ужасно нешто ван ума и вида
Силом надумном угиње небеса
Нешто између благости и беса
Нешто између пољупца и брида*

*Нешто између пољупца и брида
Страву непојмну над нама исплета
Нешто између света и несвета
Споне давнинске да л веже ил кида*

Споне давнинске да л веже ил кида
искони клицу да л трује ил доји
И да л то тице ил зле свице роји
То око што се са света не скида

То око што се са света не скида
Не зна се да ли плаче ил се смеши
Не зна се да ли псује или теши
Не зна се да ли рањава ил вида

Не зна се да ли рањава ил вида
Нечујно оно у дну душе што се
Чује ко цвркут ил ко фијук косе
Над светом смртним што и појућ рида

На светом смртним што и појућ рида
Да л у игри се вечитој отвара
Свеумна рука вечног Неимара
Да за трен сруши што за трен сазида.

1977.

САДРЖАЈ:

	Страна
Алин зјап	11
Високи пут	23
Опсталник	29
Приче о Ратовођи	35
Деца и Ратовид	57
Милисав Миленковић:	
ПАТНИК И ПЕСНИК СРБОЉУБ МИТИЋ	65
Избор из песничког стваралаштва	84

ОД ИСТОГ АУТОРА:

1. **ВЕЛИКИ РУЖАН КОЊ**
1961. године – Матица
Српска – Нови Сад
2. **ВОЈНИЧКИ КРАЈПУТАШИ**
1964. године – „Браничево“ –
Пожаревац
3. **ОЗАРЕЊЕ СИЗИФА**
1967. године – „Браничево“ –
Пожаревац
4. **ЉУДСКЕ РЕЧИ**
1967. године – „Нолит“ –
Београд
5. **КАМЕНОВАЊЕ ПЕВАЧА**
1969. године – „Браничево“ –
Пожаревац
6. **ЧЕРГА НА УТРИНИ**
1973. године – „Браничево“ –
Пожаревац
7. **ПЕТИ ЈАХАЧ**
1977. године – „Ђирпанов“ –
Нови Сад
8. **ОРФИЧКИ ЦРТЕЖИ**
1977. године – „Браничево“ –
Пожаревац
9. **РАСАП ПУСТИЊАКА**
1978. године – Матица
Српска – Нови Сад
10. **МУКЕ**
1979. године – „Просвета“ –
Београд
11. **ФРУЛА У ЦРНОЈ СВИЛИ**
1983. године – „Вук Караџић“ –
Београд

